

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

26-27 листопада

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

26-27 листопада 2020 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2020

Аналіз психологічних і методичних передумов формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні інтегровано з інформаційно-комунікаційної компетентністю дає змогу акцентувати на вагомості розвитку дивергентного мислення цих фахівців і виокремити вебквест із застосуванням презентації та ділової гри як ефективну технологію цього процесу.

Висновки і перспективи дослідження. Визначено, що інтегроване формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності повинно здійснюватись на засадах комунікативно-діяльнісного, соціокогнітивного та інтегрованого підходів, у межах яких виділено принципи комунікативної активності, автентичності, ситуативності, рефлексивності, реалізації міжпредметних зв'язків, домінувальної ролі говоріння, інформаційно-технологічного спрямування навчальної діяльності з метою формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в говорінні [1].

Література

1. Бурак М. Ефективність методики взаємопов'язаного формування в майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 1 (85). С. 3–17. 2. Дацків О. П. Методика формування вмінь говоріння у майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 321 с. 3. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки: монографія. Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2011. 414 с. 4. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. За заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

Надія Хмельнюк,

*здобувач вищої освіти 2 року навчання
за другим (магістерським) рівнем
факультету іноземних мов
Університету Ушинського*

Науковий керівник: к.пед.н. О. О. Негривода

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Статтю присвячено підготовці майбутніх вчителів іноземних мов, а саме формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні в перший рік навчання в мовному ЗВО. Визначено стратегічну лінію навчання, компонентний склад змісту навчання професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх викладачів англійської мови.

Ключові слова: англійська мова, діалогічне мовлення, компетентність, професійно орієнтовані навички і вміння, майбутній учитель.

The article is devoted to the problem of training future teachers of foreign languages, especially to the development of English competence in Dialogic speech in the first year of study in the linguistic University. The strategic line of training is defined and the content components of professional competence in English interaction of the teachers to be are determined.

Key words: English, competence, dialogical speech, interactive communication, future teacher.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток політичних, економічних і культурних зв'язків України розширює сфери професійного спілкування іноземною мовою (ІМ), тому актуальним постає питання про підготовку кваліфікованих спеціалістів, здатних здійснювати ефективну співпрацю із зарубіжними колегами. Оскільки міжнародні контакти значно поширилися майже в усіх суспільних сферах, то не минули вони й сферу освіти. Оскільки практичною метою навчання ІМ є оволодіння нею як засобом спілкування на міжнародному рівні, вміння обирати лінгвістичну форму і способи висловлювання, адекватні щодо ситуації спілкування, цілей і намірів, соціальних і функціональних партнерів спілкування [4, 63], а професійною метою – формування у студентів професійної компетентності шляхом ознайомлення їх з різними методами і прийомами навчання ІМ.

Виклад основного матеріалу. Для дослідження проблеми формування професійно орієнтованої компетентності (ПОК) у діалогічному мовленні (ДМ) необхідно визначити зміст навчання іншомовного ДМ. Під змістом навчання розуміють все те, чого викладач повинен навчити, а студент засвоїти у процесі навчання [7, 122]. За Н. Д. Гальсковою і Н. І. Гез, зміст навчання – це категорія, яка постійно змінюється і розвивається, в якій відображаються предметний і процесуальний аспекти змісту навчання [2, 123]. Послідовники школи Г. В. Рогової виділяють три компоненти змісту навчання: лінгвістичний, психологічний і методологічний [6, 16]. Зарубіжні методисти для позначення поняття “зміст навчання” використовують термін “syllabus” [8, 9] як поєднання двох компонентів мовного й емпіричного (linguistic and experiential) [9, 30].

Проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови була об'єктом досліджень у працях багатьох науковців – С. В. Роман, Т. П. Камаєва, О. Б. Репп, І. В. Коломієць, Л. В. Ананьєва, О. В. Пінська, Т. О. Стеченко, О. Б. Бігич, В. В. Перлова, Л. В. Гайдукова та ін. Проте питання професійної підготовки науково-педагогічних кадрів, які працюватимуть у вищій школі, не було широко досліджене, що дає підстави стверджувати, що проблема формування іншомовної комунікативної компетентності і особливо такого її складника, як професійно орієнтованої компетентності у діалогічному мовленні майбутніх викладачів, все ще залишається недостатньо теоретично і практично дослідженою, що і зумовлює необхідність розгляду цього питання.

Предметний аспект ПОК у ДМ включає сфери спілкування – зони комунікації, які склалися історично і яким властиві певні цілі, мотиви, форми та мовні засоби [1, 299]. За В. Л. Скакіним, існує 8 сфер спілкування: 1) соціально-побутова; 2) сімейна; 3) професійно-трудова; 4) соціально- культурна; 5) сфера суспільної діяльності; 6) адміністративно-правова; 7) сфера ігор і розваг; 8) сфера

масових видовищ [5]. Згідно з предметом нашого дослідження актуальною є *професійно-трудова сфера* спілкування, де, за Л. В. Скалкіним, мовлення виступає засобом вирішення проблем і завдань, що впливають з професійних відносин і мають професійний характер [5, 63]. 1) Однією з найважливіших психологічних особливостей ДМ є його ситуативність, тому існує чітка співвіднесеність ДМ з ситуацією [3, 147], що спонукає до мовлення, комунікації, тому її називають комунікативною. За визначенням В. Л. Скалкіна, *комунікативна ситуація* – це динамічна система взаємодіючих конкретних факторів об'єктивного і суб'єктивного плану, які залучають людину до мовної комунікації, визначають її мовленнєву поведінку в рамках одного акту спілкування [5, 5]. Саме тому комунікативні ситуації моделюють акти мовлення, типові для виділеної сфери спілкування. Услід за Н. Д. Гальською і Н. І. Гез, ми вважаємо, що в навчальному процесі викладач ІМ повинен моделювати ситуацію спілкування з усіма властивими їй параметрами і в такий спосіб розвивати у студентів вміння використовувати мовні засоби відповідно до ситуацій [2, 128]. У межах професійно-трудової сфери спілкування ми виокремили характеристики комунікативних ситуацій, зобразивши їх схематично. Це – місце, учасники спілкування, предмет і мета спілкування.

Висновки і перспективи дослідження. На основі проведеного аналізу щодо компонентів змісту навчання англomовної ПОК у ДМ ми визначили, що предметний аспект змісту навчання включає професійно-трудова сфера спілкування, якій властиві комунікативні ситуації, теми, тексти, комунікативні наміри і знання, а процесуальний аспект – навички та вміння іншомовного спілкування (вміння аудіювання та говоріння), загально навчальні навички та вміння (вміння учіння і діяльність учіння), професійно орієнтовані навички та вміння **виконувати проектувальну, адаптаційну, організаційну, комунікативну, мотиваційну, контролюючу і дослідницьку діяльність викладача АМ.**

Перспективи подальших наукових розвідок ми вбачаємо у дослідженні питань, що стосуються розробки та укладання кейсів, вправ, ситуацій, тестових завдань для формування професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх викладачів.

Література

1. *Азимов Э. Г.* Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва: Издательство ИКАР, 2009. 448 с. 2. *Гальскова Н. Д.* Теория обучения иностранным языкам : лингводидактика и методика : учеб. пособие для студ. лингв. и филол. фак. высш. учеб. заведения. Москва: Академия, 2004. 336 с. (Высшее профессиональное образование: иностранные языки). 3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : Підручник. Вид. 2-е перероб. Кол. авторів під керівн. *С. Ю. Ніколаєвої*. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с. 4. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня “магістр”. *Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.* за ред. *С. Ю. Ніколаєвої*. Київ: Ленвіт, 2011. 344 с. 5. *Скалкин В. Л.* Основы обучения устной иноязычной речи. Ленинград: Русский язык, 1981. 248 с. 6. *Соловова Е. Н.* Методика обучения иностранным языкам: Базовый курс лекций: Пособие для студентов пед. вузов и учителей / Елена Николаевна Соловова. Москва: Просвещение, 2002. 239 с. 7. *Щукин А. Н.* Обучение иностранным языкам: Теория и практика: учебное пособие для преподавателей и студентов. Москва: Филоматис, 2004. 416 с. 8. *Harmer J.* The Practice of English Language Teaching.

Інна Хрустинська,
здобувач вищої освіти 2 року навчання
за другим (магістерським) рівнем
філологічного факультету
Університету Ушинського
Науковий керівник: к.пед.н., доц. О. А. Кучерява

МЕТОДИ Й ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧНІВ 5 КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Статтю присвячено актуальному питанню формуванню творчої особистості учня, необхідною складовою якої на сьогодні виступає емоційний інтелект. Акцентовано увагу на методах та технологіях, що сприяють розвитку емоційного інтелекту учнів 5 класів на уроках української мови.

Ключові слова: емоційний інтелект, творчі здібності, педагогічні технології, мовна особистість.

The article is devoted to the topical issue of research of methods and technologies that promote the development of emotional intelligence of 5th grade students at Ukrainian language lessons. Based on the analysis of scientific sources, the author explores the importance of the development of emotional intelligence, gives examples, identifies promising areas of research.

Key words: emotional intelligence, creative abilities, pedagogical technologies, language personality.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. З розвитком комунікаційних технологій з'явилась потреба і в реформах у системі освіти. На сьогодні важливим виступає питання виховання всебічно розвинутого школяра, з творчим потенціалом, який легко орієнтується в швидко змінних умовах, здатний самостійно приймати рішення, може генерувати й використовувати нові ідеї, задуми, підходи, особистість зі сміливим мисленням, своєю точкою зору. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження можливостей і чинників розвитку емоційного інтелекту особистості учня. Особливо ця тема гостро постала в процесі глобальних змін у середній та вищій школі, яка спрямована до повної інтеграції у Болонську систему освіти [2, 136].

Впроваджуючи нові, нестандартні технології, методи навчання, вчитель орієнтує учнів на здобуття нових знань, реалізацію своїх творчих здібностей, прагнення до самореалізації.

Аналіз наукових досліджень. Проблема розвитку творчих здібностей учнів порушувалась у працях вітчизняних і зарубіжних педагогів, психологів (Б. Теплова, О. Вознюка, Дж. Гілфорда, О. Дубасенюк, В. Моляки, О. Музики, В. Роменця, С. Рубінштейна, В. Сухомлинського, А. Хуторського та ін.), питання формування творчої особистості досліджували П. Авачов, В. Андрієв, Т. Ільїна, М. Данилов та інші. Термін «емоційний інтелект» був запропонований